

Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы
Сөләй авыл Советы
КАРАРЫ

19 января 2022 ел

№ 37

Татарстан Республикасы Әлмәт
муниципаль районы Сөләй авыл
Советы депутаты статусы турында
нигезләмә хакында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында «2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 40 статьясы, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 29 статьясы, Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының «Сөләй авыл жирлегә» муниципаль берәмлегә Уставының 24 статьясы нигезендә

Сөләй авыл Советы КАРАР БИРДЕ:

1. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Сөләй авыл Советы депутаты статусы турында нигезләмәне расларга (кушымта).

2. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Сөләй авыл Советының түбәндәге карарлары үз көчләрен югалткан дип танырга:

- 2006 елның 26 апрелендәге 11/1 номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Сөләй авыл Советы депутаты статусы турындагы нигезләмә хакында»;

- 2013 елның 11 июнендәге 60 номерлы «Сөләйавыл Советның 2006 елның 26 апрелендәге 11/1 номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Сөләй авыл Советы депутаты статусы турындагы нигезләмә хакында»гы карарына үзгәрешләр кертү турында»;

- 2013 елның 20 декабрәндәге 71 номерлы «Сөләй авыл Советның 2006 елның 26 апрелендәге 11/1 номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Сөләй авыл Советы депутаты статусы турындагы нигезләмә хакында»гы карарына үзгәрешләр кертү турында»;

-2018 елның 17 июлендәге 48 номерлы «Сөләй авыл Советның 2006 елның 26 апрелендәге 11/1 номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Сөләй авыл Советы депутаты статусы турындагы нигезләмә хакында»гы карарына үзгәрешләр кертү турында»;

-2019 елның 6 маендагы 68 номерлы «Сөләй авыл Советның 2006 елның 26 апрелендәге 11/1 номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Сөләй авыл Советы депутаты статусы турындагы нигезләмә хакында»гы карарына үзгәрешләр кертү турында»;

-2020 елның 3 мартындагы 86 номерлы «Сөләй авыл Советның 2006 елның 26 апрелендәге 11/1 номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Сөләй авыл Советы депутаты статусы турындагы нигезләмә хакында»гы карарына үзгәрешләр кертү турында».

3. Әлеге карарны Сөләй авылы, Совет урамы, 53а йорты; Урсалбаш авылы, Әхмәдуллин урамы, 114а йорты; Яңа Михайловка авылы, Заречная урамы, 29а йорт территориясендә урнашкан махсус стендларда игълан итәргә, шулай ук шулай ук "Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында "(PRAVO.TATARSTAN.RU) һәм Әлмәт муниципаль районы сайтында «Интернет» челтәрендә урнаштырырга.

4. Әлеге карар рәсми басылганнан соң үз көченә керә.

5. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Сөләй авыл җирлеге башлыгына йөкләргә.

Сөләй авыл җирлеге башлыгы

А.З.Бикбаев

Татарстан Республикасы Өлмөт муниципаль районы Сөләй авыл Советының 2022 елның 19 январендәге 37 номерлы карарына 1 нче кушымта

Татарстан Республикасы Өлмөт муниципаль районы Сөләй авыл Советы депутаты статусы турында нигезләмә

1 статья. Депутат статусының хокукий нигезе

1. Татарстан Республикасы Өлмөт муниципаль районы Сөләй авыл Советы депутаты статусы (алга таба - депутат) Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы Өлмөт муниципаль районының «Сөләй авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы һәм әлеге Нигезләмә нигезендә билгеләнә.

2. Җирле үзидарә органнары депутатның гамәлдәге законнар, җирлек Уставы һәм әлеге Нигезләмә белән билгеләнгән хокукларын һәм бурычларын нәтиҗәле гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыралар.

2 статья. Депутат вәкаләтләре вакыты

1. Депутатның вәкаләтләре вакыты җирлек уставы нигезендә-5 (биш) ел.

2. Депутат вәкаләтләренәң билгеләнгән срогын агымдагы вакыт эчендә үзгәртү рөхсәт ителми.

3. Депутатның вәкаләтләре вакыты Татарстан Республикасы Өлмөт муниципаль районы Сөләй авыл җирлеге Советына (алга таба - җирлек Советына) сайланган көннән башлана һәм яңа чакырылыш авыл җирлеге Советы эшли башлаган көннән, гамәлдәге законнарда, җирлек Уставы һәм әлеге Нигезләмәдә каралган башка очракларда туктатыла.

3 статья. Депутат таныклығы һәм күкрәк билгесе

1. Депутатның шәхесен һәм вәкаләтләрен раслый торган документ булган таныклығы, шулай ук ул үз вәкаләтләре чоры дөвамында куллана торган күкрәк билгесе бар.

2. Таныклык турында нигезләмә җирлек Советы тарафыннан раслана.

3. Депутатның таныклығы Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына, җирле үзидарә органнарына тоткарлыксыз кереп йөрү, утырышларда катнашу, шулай ук милек рәвешләренә бәйсез рәвештә оешмаларга тоткарлыксыз йөрү хокукын бирә торган, җирлек бюджеты акчалары исәбеннән тулысынча яисә өлешчә финанслана торган яки салымнар һәм мәҗбүри түләүләр түләү буенча ташламаларга ия булган, җирле үзидарә органнарын гамәлгә куючылар сыйфатында җирлек җирле үзидарә органнарына керү хокукына ия документ булып тора.

4 статья. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыру шартлары

1. Депутатка, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасына, җирле үзидарәнең

сайланулы вазыйфаи затына үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тәэмин ителә.

2. Жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан 10 (ун) проценттан да артмаган өлеше даими нигездә эшли ала, калганны даими рәвештә эшли.

3. Депутат депутат эшчәнлеген төп эшчәнлектән аерылмыйча гына башкара яисә жирлек Советында профессиональ даими нигездә эшли.

5 статья. Депутат эшчәнлеге формалары

1. Депутат эшчәнлегенең формалары булып тора:

1) Әлмәт муниципаль районы Сөләй авыл Советы карары белән расланган Регламентта билгеләнгән төр типтә авыл жирлегә Советы утырышларында катнашу; 2009 ел 26 декаберендә 24 номерлы (алга таба-жирлек Советы Регламенты);

2) норматив хокукый акт проектын кертү;

3) дәүләт хакимияте органнарының, жирле үзидарә органнарының вазыйфаи затларына, оештыру-хокукый формаларына бәйсез рәвештә оешма житәкчеләренә, иҗтимагый берләшмәләргә муниципаль берәмлекләр карамагындагы мәсьәләләр буенча мөрәҗәгать итү;

4) депутат таләбе кертү;

5) жирлек Советы тарафыннан кабул ителә торган муниципаль берәмлекнең хокукый актлары проектларын эшләүдә катнашу;

6) Татарстан Республикасы Дәүләт Советына закон чыгару инициативасы төр типендә жирлек Советы тарафыннан кертелә торган Татарстан Республикасы законнары проектларын эшләүдә катнашу;

7) сайлаучылар белән очрашулар, аларның мөрәҗәгатьләре белән эшләү, сайлаучыларга үз эшчәнлекләре һәм жирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүмат бирү;

8) жирле референдумнар, ачык тыңлаулар, жылышлар, конференцияләр һәм сорапшырулар оештыруда һәм үткөрүдә катнашу.

9) жирлек Советында депутат берләшмәләре, фракцияләр һәм депутат төркемнәре эшендә катнашу.

2. Депутат үз эшчәнлеген федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, жирлек Уставы белән каралган башка рәвешләрдә дә башкара ала.

5.1. статья . Депутат группалары.

1. Жирлек Советы депутатлары жирлек Советы тарафыннан карала торган мәсьәләләр буенча уртак эшчәнлек алып бару һәм бердәм позиция белдерү өчен депутат төркемнәренә берләшәргә хокуклы.

2. Депутатлар төркеме составында кимендә өч депутат була алмый. Жирлек Советы депутаты бары тик депутат төркеменең генә әгъзасы була ала.

3. Депутат төркемнәрен төзү, төркөү һәм аларның эшчәнлеге төр типе жирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

6 статья. Депутатның сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Депутат үз сайлау округы сайлаучылары, шулай ук аның сайлау округы территориясендә урнашкан предприятие, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.

2. Депутат сайлаучылар алдында җаваплы һәм аларга хисап тотылды.

3. Депутат сайлаучыларга үз эшләре һәм очрашуларда, шулай ук массакүләм мәгълүмат чаралары аша жирлек советының эше турында даими хәбәр итә. Айга бер тапкыр сайлаучыларны кабул итә.

4. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары махсус билгеләнгән урыннарда, шулай ук ишегалды территорияләрендә, аларны үткөрү тормыш белән тәэмин итү, транспорт яки социаль инфраструктура, элемент объектларының функцияләвен бозу, жәяүлеләрнең һәм (яки) транспорт чараларының хәрәкәтенә комачаулык тудырмау яки гражданның торак урыннарына яки транспорт яки социаль инфраструктура объектларына керүенә юл куймау шарты белән үткәрелә. Мондый очрашулар турында жирле үзидарә органнарына хәбәр итү таләп ителми. Шулай ук вакытта депутат күрсәтелгән органнарда аларны үткөрү датасы һәм вакыты турында алдан хәбәр итәргә хокуклы.

5. Жирле үзидарә органнары депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткөрү өчен махсус билгеләнгән урыннарны билгеләләр, шулай ук депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткөрү өчен жирле үзидарә органнары тарафыннан бирелә торган урыннар исемлеген һәм аларны бирү тәртибен билгеләләр.

6. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары Россия Федерациясенең жыйылышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы законнары нигезендә үткәрелә.

7. Депутат үз сайлаучыларының хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен тәэмин итү буенча чаралар күрә: алардан кәргән тәкъдимнәрне, гаризаларны һәм шикәятләрне карый, үз вәкаләтләре чикләрендә аларда булган мәсьәләләрне дәрәжә хәл итүгә ярдәм итә; жәмәгатьчелек фикерен өйрәнә һәм кирәк булганда дәүләт хакимиятенең тиешле органнарына, жирле үзидарә органнарына һәм иҗтимагый берләшмәләргә тәкъдимнәр кертә.

7 статья. Депутатның жирлек Советы утырышларында катнашуы

1. Депутат үзе жирлек Советы утырышларында катнаша.

2. Депутат үз вакытында жирлек Советы утырышын үткөрү вакыты һәм урыны, каралуга кертелә торган мәсьәләләр турында хәбәр итә, шулай ук әлеге мәсьәләләр буенча барлык кирәкле материалларны жирлек Советы Регламенты нигезендә ала.

3. Депутат хокуклы:

- 1) жирлек Советы Регламенты нигезендә яшерен тавыш бирү юлы белән Әлмәт муниципаль районы Советына сайлануыга һәм сайланган вәкил булуыга.;
- 2) жирлек Советның үзидарә органнарын формалаштыру мәсьәләләре буенча төзелә торган кандидатуралар, вазыйфаи затлар, сайлана яки билгеләнә торган сораулар буенча үз фикерен белдерергә;
- 3) жирлек Советы тарафыннан карау өчен сораулар бирергә;
- 4) жирлек Советы Регламентында каралган тәртиптә, аның утырышларында карау өчен жирлек советының хокукый-норматив актлары проектларын кертәргә.;
- 5) көн тәртибе, фикер алышына торган мәсьәләләрне карау тәртибе һәм асылы буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, карарлар проектларына һәм жирлек Советының башка актларына төзәтмәләр кертәргә;
- 6) жирлек Советы утырышында теләсә кайсы органның яисә вазыйфаи затның, жирлек Советына хисап бирүче яисә контрольдә тотылган затның чираттан тыш хисабын яки мәгълүматын тыңлау турында тәкъдимнәр кертәргә.;
- 7) фикер алышуларда билгеләнгән тәртиптә катнашырга.
- 8) үз тәкъдимнәрен нигезләп һәм тавыш бирү мотивлары буенча чыгыш ясарга, белешмә бирергә;
- 9) жирлек советы утырышларында, аның фикеренчә, иҗтимагый әһәмияткә ия булган гражданның мөрәҗәгатьләрен игълан итәргә.;
- 10) Жирлек Советы тарафыннан төзелә торган органнарның һәм вазыйфаи затларның кандидатураларының персонал составы буенча фикерне әйтәргә;
- 11) жирлек Советы утырышлары беркетмәләре белән танышу;

12) законнар, жирлек Уставы һәм жирлек Советы регламентыннан үзенә бирелгән башка хокуклардан файдаланырга.

8 статья. Депутатның беренче чиратта кабул итүгә хокукы

Депутат үз эшчәнлегә мәсьәләләре буенча жирлек территориясендә жирле үзидарә органнарының вазыйфаи затларын беренче чиратта кабул итү хокукыннан файдалана, анда зат муниципаль вазыйфаны били.

9 статья. Депутатның мәгълүмат алу һәм тарату хокукы

Депутат жирле үзидарә органнарыннан, муниципаль предприятиеләрдән һәм учреждениеләрдән һәм аларның вазыйфаи затларыннан депутат эшчәнлегә белән бәйлә, закон тарафыннан сакланмый торган яшерен мәсьәләләр буенча мәгълүмат алу хокукына ия.

10 статья. Депутатлар мөрәжәгатьләрен карау

1. Депутат дөүләт органнарына, жирле үзидарә органнарына, оештыру-хокукый формаларына бәйсез рәвештә оешмаларга, иҗтимагый берләшмәләргә, депутат эшчәнлегә мәсьәләләре буенча тиешле вазыйфаи затларга телдән һәм язмага мөрәжәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат эшчәнлегә мәсьәләләре буенча депутат мөрәжәгать иткән жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр һәм аларның вазыйфаи затлары депутатка аның мөрәжәгатенә җавап бирергә яисә соралган документларны яисә мөрәжәгать алган көннән соң 15 көн эчендә, өгәр ул өстәмә өйрәнү яисә тикшерү таләп итмәсә, белешмәләр бирергә тиеш..

3. Депутат мөрәжәгатенә бәйлә рәвештә өстәмә тикшерү яисә нинди дә булса статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән җитәкчеләр бу хакта депутат мөрәжәгатен алган көннән 15 көн эчендә депутатка хәбәр итәргә тиеш. Соңгы җавап депутатка депутатның язма мөрәжәгатен алган көннән алып 30 (утыз) көннән дә соңга калмыйча тапшырыла.

4. Оештыру-хокукый рәвешенә бәйсез рәвештә, иҗтимагый берләшмәләр, аларның вазыйфаи затлары тарафыннан депутатларның мөрәжәгатьләрен карау тәртибе һәм сроклары законнар белән билгеләнә.

5. Депутат жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм алар куйган сорауларны карауда турыдан-туры катнашырга хокуклы.

10.1 статья. Депутат таләбе

1. Депутат яисә депутатлар төркеме жирлек башлыгына, жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр җитәкчеләренә жирлек Советы компетенциясенә керә торган мәсьәләләр һәм үзенең депутат эшчәнлегә мәсьәләләре буенча депутат сорату белән мөрәжәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат соратуы жирлек Советы утырышында язма рәвештә кертелә һәм рәислек итүче тарафыннан игълан ителә. Депутат соратуын рәсмиләштерү жирлек Советы Регламенты нигезендә башкарыла. Депутат таләбе мөрәжәгать иткән орган яисә вазыйфаи зат аңа телдән (жирлек Советы утырышында) яисә язма рәвештә депутат соратуын алган көннән соң 30 көн эчендә җавап бирә.

3. Жирлек Советы утырышында депутат гарызнамәсе мөрәжәгать иткән рәислек итүче яисә вазыйфаи зат аңа җавап итеп игълан ителә.

4. Жирлек Советы орган яисә вазыйфаи зат депутат соравы буенча кабул ителгән карарның үтөлеше турында язма җавап бирүне советта билгеленгән срокка

йөкләргә хокуклы.

10.2 статья. Депутатның тәкъдимнәре

1. Депутат тарафыннан җирлек Советы утырышларында кертелгән тәкъдимнәр язма рәвештә җирле үзидарә органнарына һәм вазыйфаи затларга карауга җибәрелә.

2. Җирле үзидарә органнары һәм әлеге статьяның 1 пунктында күрсәтелгән депутат тәкъдимнәре җибәрелгән вазыйфаи затлар аларны бер айдан да соңга калмыйча карарга һәм нәтижәләр турында җирлек советына һәм депутатка хәбәр итәргә тиеш. Тәкъдим кире кагылган очракта нигезле җавап бирелә.

10.3 статья. Депутат тикшерүе

1. Депутат тикшерүе-җирлек Советының контроль вәкаләтләрен гамәлгә ашыру формасы. Җирлек Советында депутат, депутатлар төркеме, депутат төркеме таләбе буенча җирлек Советы җирлек Советы карамагына караган мәсьәлә буенча депутат тикшерүе үткөрү турында карар кабул итәргә хокуклы.

2. Депутат тикшерүен үткөрү махсус төзелгән комиссиягә йөкләнә.

3. Җирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары депутат тикшерүен үткөрүдә ярдәм күрсәтергә, депутат тикшерүен уздыру өчен кирәкле тиешле документлар һәм материаллар бирергә тиеш. Күрсәтелгән документлар һәм материаллар Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнарын үтәп, дөүләт һәм закон тарафыннан саклана торган башка сер турында бирелә.

4. Депутат тикшерүен уздырганда гражданның шәхси тормышына тыкшыну, гражданның шәхси тормышының кагылгысызлыгын бозу рөхсәт ителми.

5. Депутат тикшерүе нәтижәләре буенча җирлек Советы яки тикшерү уздыру йөкләнгән махсус төзелгән комиссия нигезләнгән бәяләмә төзи, ул җирлек Советы утырышында карала. Карау нәтижәләре буенча җирлек Советы карар кабул итә.

11 статья. Депутат хокуклары гарантияләре.

1. Депутатларның, җирле үзидарәнең сайланулы органнары әгъзаларының җинаять яисә административ җаваплылыкка тартылган хокукларын гарантияләү, тоткарлау, кулга алу, тентү, сорау алу, аларның җинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләренә карата башкарылу, шулай ук депутатларга, җирле үзидарәнең сайланулы органнары әгъзаларына, алар биләгән торак һәм (яисә) хезмәт урыны, аларның багажлары, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары, алар тарафыннан файдаланыла торган элемент чаралары язышуларына карата оператив-эзләү чаралары уздырганда федераль законнар белән билгеләнә.

2. Депутат, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы тавыш биргәндә әйтелгән фикер, тавыш биргәндә чагылдырылган позиция өчен җинаять яисә административ җаваплылыкка тартыла алмый, һәм депутат статусына, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасына, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затына, шул исәптән аларның вәкаләтләре чоры тәмамлануга туры килә торган башка гамәлләр дә. Әлеге нигезләмә җирле үзидарәнең сайланулы органы депутаты, әгъзасы, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты тарафыннан халык алдында кимсетүләр, яла ягу яисә федераль законда каралган башка хокук бозуларга җибәрелгән очракларга кагылмый.

3. Даими нигездә вәкаләтләренә гамәлгә ашыручы депутат граждан, административ яисә җинаять эше буенча яки административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яисә вәкил (законлы вәкиллек очракларыннан тыш) буларак катнаша алмый.

12 статья. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруның матди һәм башка гарантияләре

Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруның матди һәм башка гарантияләре «Муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутаты, жирле үзидарәнең сайланулы органы өгъзасы, Татарстан Республикасында жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләрән гамәлгә ашыру гарантияләре турында» 2009 елның 12 февралендәге 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, жирлек Уставы, жирлек Советы тарафыннан раслана торган башка норматив актлар белән билгеләнә.

13 статья. Жирлек вәкилен муниципаль район Советына сайлау һәм чакыртып алу тәртибе

1. Жирлек вәкиле Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Советына яшерен тавыш бирү юлы белән жирлек Советы депутатлары арасыннан сайлана.

2. Сайланган дип жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артыгы тавыш биргән кандидат санала.

3. Жирлек вәкиле вәкаләтләре 14 статьяда каралган нигезләр буенча, шулай ук депутат этикасы кагыйдәләрен, депутатның әлегә Нигезләмәдә беркетелгән вазыйфаларын бозу очраklarында вакытыннан алда туктатыла.

4. Жирлек вәкиле район Башлыгы инициативасы белән яисә жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бер өлеше таләбе буенча кабул ителгән жирлек Советы карары буенча да теләсә кайсы вакытта чакыртып алынырга мөмкин. Жирлек вәкилен чакыртып алу турындагы карар жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән ике тавыш белән кабул ителә.

14 статья. Депутат вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату

1. Депутат вәкаләтләре түбәндәге очраklarда акытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставкалар;

3) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яисә чикләнгән эшчән дип тану;

4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип тану яисә вафат булган дип игълан итү;

5) судның гаепләү карарының үз көченә керүе;

6) Россия Федерациясеннән читкә даими яшәү урынына чыгу;

7) Россия Федерациясе гражданлыгы яки чит ил гражданлыгы-Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданлыгы туктатылса, чит ил гражданы аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы, чит дөүләт гражданлыгы яисә Россия Федерациясе халыкара шартнамәсе нигезендә Россия Федерациясе гражданы яки чит ил гражданы территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы бүтән документ белән Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә башкача каралмаган булса, жирле үзидарә органнарына сайланган булырга хокуклы;

8) сайлаучылар фикере;

9) жирлек Советы вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату;

10) хәрби хезмәткә чакырылу яки аны алыштыручы альтернатив граждан хезмәтенә жиберү;

11) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән башка очраklarда.

Депутатның вәкаләтләре «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дөүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм башка затлар чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен

тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрдәгә 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категория затларга Россия Федерациясе территориясеннән читте урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертәмләр) ачуны һәм аларны саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яки) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәгән очракта вакытыннан алда туктатыла, әгәрдә «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, башкасы каралмаган булса.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендәгә 1-7, 10,11 пунктларында күрсәтелгән очракларда җирлек Советы депутаты вәкаләтләр туктату турындагы карар җирлек Советы тарафыннан вәкаләтләр вакытыннан алда туктатылу өчен нигез барлыкка килгән көннән 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә.

Татарстан Республикасы Президенты (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә югары башкарма органы җитәкчесе) депутат вәкаләтләр вакытыннан алда туктату турында гариза белән мәрәҗәгать иткән очракта, вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн өлеге гаризаның җирлек Советына кергән көн була.

3. Әлеге статьяның 1 өлешендәгә 8 пункттың каралган очракта, җирлек Советы депутаты вәкаләтләр җирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтиҗәләрен рәсми бастырып чыгарган көннән туктатыла.

4. Җирлек Советы депутаты вәкаләтләр, әлеге статьяның 1 өлешендәгә 9 пункттың каралган очракта, җирлек Советы вәкаләтләр вакытыннан алда туктатыла.

15 статья. Депутат этикасы

1. Депутат депутат этикасы нормаларын үтәргә тиеш:

1) җирлек Советында билгеләнгән Халык алдында чыгыш ясау кагыйдәләрен үтәргә.;

2) депутат эшчәнлеге белән бәйлә булмаган максатларда, Федераль закон нигезендә конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат вазыйфаларын үтәргә бәйлә рәвештә аңа билгеле булган мәгълүматларны таратмаса һәм кулланмаса.;

3) җирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелырга һәм җирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданны эшчәнлегенә шәхсән яки аның якин туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә депутат статусыннан файдаланмаса.;

4) депутат бурычларын объектив башкаруда шик тудырырлык тәртиптән тыелырга, шулай ук аның абруена яисә җирлек советы абруена зыян китерергә сәләтле низагы ситуацияләрдән котылырга.;

5) мөнфәгатьләр конфликты барлыкка килү куркынычы янаганда - шәхси кызыксыну депутат вазыйфаларының объектив башкарылуына тәэсир итә яки йогынты ясыя ала торган ситуациядә - бу хакта җирлек советына хәбәр итәргә һәм әлеге мөнфәгатьләр конфликтын булдырмауга яки җайга салуга юнәлтелгән аның карарларын үтәргә.

16 статья. Депутатның бурычлары

1. Депутат бурычлы:

1) үз эшчәнлеген гамәлгә ашырганда Россия Федерациясе Конституциясен, федераль законнары, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын, җирлек Уставын, башка муниципаль хокукый актларны үтәргә;

2) гражданнарның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәүне һәм яклауны тәэмин итү;

3) даими, әмма айга бер тапкырдан да ким түгел, сайлаучыларны кабул итү;

4) гражданнарның, оешмаларның, аларның оештыру-хокукый формасына, ижтимагый берләшмәләргә, дәүләт хакимияте органнарына, җирле үзидарә органнарына бәйсез рәвештә мәрәҗәгатьләрен үз вакытында карарга һәм аларга үз компетенциясе чикләрендә җавап бирергә;

5) сайлаучылар алдында очрашуларда елга бер тапкырдан да ким булмаган хисап тотарга;

6) «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп торы турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертмнәр) ачуны һәм счетлары (кертмнәр) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләргә, тыюларны, бурычларны үтәргә;

7) закон белән саклана торган башка серләргә сакларга, шулай ук депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыру белән бәйләү рәвештә үзенең билгеле булган гражданнарның шәхси тормышына, намусына, абруена кагылучы белешмәләргә таратырга.

2. Депутат үзенең федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, җирлек Уставы һәм башка муниципаль хокукый актлар белән йөкләнгән башка бурычларны башкара.

17 статья . Депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйләү чикләүләргә

1. Депутат хокукы түгел:

1) физик һәм юридик затлардан депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйләү чикләүләргә (бүләкләр, акчалата бүләк, ссудалар, хезмәт күрсәтүләргә, күңел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары һәм башка бүләкләүләргә) алырга;

2) гамәлгә ашырыла торган вәкаләтләр чикләрендә аерым сәясый партияләргә, сайлау берләшмәләренә, шулай ук Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына, җирле үзидарә органнарына сайлауларда аерым кандидатларга өстенлекне тәэмин итә торган карарлар кабул итәргә;

3) үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру процессында, шул исәптән җирле бюджет акчалары исәбеннән финанс ташламалары һәм гарантияләр биргәндә, депутат үз милкендә булган яки катнашучы яисә өгъза булган аерым затларга һәм оешмаларга өстенлек бирергә;

4) депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйләү командировкаларга, Россия Федерациясенең халыкара килешүләргә нигезендә яисә федераль дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, җирле үзидарә органнарының чит ил партнерлары белән килешүләргә нигезендә гамәлгә ашырыла торган командировкалардан тыш, физик һәм юридик затлар исәбенә чыгарга.

2. Депутат өстәмә рәвештә муниципаль хезмәт вазыйфаларын били алмый, дәүләт хакимиятенең закон чыгару (вәкилләк) органнары депутатлары була алмый.

3. Даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы депутат түбәндәгеләргә хокукы түгел:

1) шәхсән яисә ышанычлы затлар аша эшқуарлык эшчәнлегә белән шөгыйльләнергә;

2) коммерция яисә коммерциягә карамаган оешма белән идарә итүдә катнашу, түбәндәге очрақлардан тыш:

а) сәясый партия, һөнәр берлегә органы, шул исәптән җирле үзидарә органында,

муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы тарафыннан түләүсез Идарәдә катнашу, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчәмсез милек милекчеләр ширкәтенең гомуми жылышында (конференция) катнашу;

б) коммерциягә карамаган оешма идарәсендә (сәяси партия идарәсендә катнашудан тыш, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы тарафыннан, Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә коммерциягә карамаган оешма идарәсендә (сәяси партия белән идарә итүдә катнашудан тыш) яисә башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчәмсез мөлкәт милекчеләре ширкәтенең съездында (Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиятенең югары башкарма органы житәкчесенә) катнашу;

в) Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре советында, муниципаль берәмлекләренң башка берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында жирлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тапшыру;

г) жирлек муниципаль хокукый актлар нигезендә идарә органнарында һәм ревизия комиссиясендә урнашкан оешма, гамәлгә куючы (катнашучы) булып торучы (акционер) гражданның мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә күрсәтүне, оешманы гамәлгә куючының вәкаләтләре турында жирлек исемнән гамәлгә ашыру тәртибен яисә муниципаль милектәге акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә тапшыру;

д) федераль законнарда каралган башка очраklar;

3) башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнәргә, мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш. Шул ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек бары тик чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенң халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкача каралмаган булса;

4) Россия Федерациясенң халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, Попечительләр яки Күзәтчелек советлары, Россия Федерациясе территориясендә эшләүче чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган һәм аларның структур бүлекчәләре составына керергә.

5) хезмәттән тыш максатларда бары тик хезмәт эшчәнлегә өчен генә билгеләнгән мәгълүматны, матди-техник, финанс һәм мәгълүмати тәэминат чараларын кулланырга.

6) жирлек башлыгы вазыйфасын биләүче зат буларак публикации һәм чыгыш ясаган өчен гонорар алырга;

7) Россия Федерациясе законнарында каралган вазыйфаи бурычларны үтәүгә бәйле рәвештә бүләкләүләр (ссудалар, акчалата һәм башка бүләкләр, хезмәт күрсәтүләр, күңел ачу, ял, транспорт чыгымнары өчен түләү) һәм физик һәм юридик затлардан беркетмә чаралары, хезмәт командировкалары һәм башка рәсми чаралар белән бәйле рәвештә алынган бүләкләр (ссудалар, акчалата һәм башка бүләкләүләр, хезмәт күрсәтүләр, күңел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары өчен түләү) һәм физик һәм юридик затлардан бүләкләр алу, жирлек милкә дип таныла һәм акт буенча тиешле муниципаль органга тапшырыла. Жирлек башлыгы вазыйфасын даими нигездә биләгән муниципаль вазыйфаны биләгән, беркетмә чарасы белән, хезмәт командировкасы белән һәм башка рәсми чаралар белән алынган бүләкне биргән зат аны Россия Федерациясенң норматив хокукый актлары белән билгеләнгән тәртиптә сатып алырга мөмкин;

8) билгеләнгән тәртипкә карамастан, чит дәүләтләренң, халыкара оешмаларның, сәяси партияләренң, башка ижтимагый берләшмәләренң һәм башка

оешмаларның мактаулы һәм махсус исемнәр, бүләкләре һәм башка аерымлык билгеләрен (фәнни һәм спорт) билгеләреннән тыш) кабул итәргә;

9) Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашырыла торган хезмәт командировкаларыннан тыш, жирлекнең Чит дәүләтләрнең дәүләт яки муниципаль органнары, халыкара яки чит ил оешмалары белән килешүләре буенча физик һәм юридик затлар акчалары исәбеннән Россия Федерациясеннән читкә чыгарга;

10) хезмәт вазыйфаларын үтәүгә бәйле булмаган максатларда, Федераль закон нигезендә хезмәт вазыйфаларын үтәү белән бәйле рәвештә аңа билгеле булган чикләнгән мәгълүматка кертелгән мәгълүматларны таратырга яки кулланырга.

17. 1 статья. Ышанычны югалтуга бәйле рәвештә муниципаль вазыйфаларны (депутатларны) биләүче затларны эштән азат итү (вазыйфасыннан азат итү).

1. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә түбәндәге очракларда ышанычны югалтуга бәйле рәвештә эштән азат ителергә (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш:

1) яклар тарафыннан мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яисә) жайга салу буенча затның чаралар күрмәве;

2) үз керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигь булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре хакында белешмәләрне тапшырмау йә, әгәр федераль законнар белән башкасы билгеләнмәгән булса, белә торып дәрәжә булмаган яисә тулы булмаган белешмәләр тапшыру;

3) затның, Федераль законда билгеләнгән очраклардан тыш, коммерция оешмасы белән идарә итү органы эшчәнлегендә түләүле нигездә катнашуы;

4) зат тарафыннан эшкарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыру;

5) затның, әгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлек яки Күзәтчелек советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган һәм Россия Федерациясе территориясендә эш итүче башка чит ил коммерцияле булмаган оешмалары һәм аларның структур бүлекчәләре составына керүе.

2. Үзенә буйсынган затның мәнфәгатьләр конфликтына китерә яки китерә ала торган шәхси кызыксынуы барлыкка килүе турында мәгълүм булган муниципаль вазыйфаны биләп торучы зат тарафыннан үзенә буйсынган зат тарафыннан мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яки) жайга салу чаралары кабул ителгән очракта да, ышаныч югалтуга бәйле рәвештә эштән азат ителергә (вазыйфадан азат ителергә) тиеш.

3. Коррупциячел хокук бозу кылган өчен ышанычны югалтуга бәйле рәвештә муниципаль вазыйфаны биләүче затка карата куллану турындагы белешмәләр, "Коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясында каралган ышанычны югалтуга бәйле рәвештә эштән азат ителгән (вазыйфасыннан азат ителгән) затлар реестрына кертелә.

18 статья. Депутатның жирлек Советы йөкләмәләрен үтәүдә катнашуы

1. Депутат үз компетенциясе кысаларында бирелгән йөкләмәләрне үтәргә тиеш.

2. Депутат жирлек Советы кушуы буенча жирлек Советы карарларын үтәүне тикшерүдә катнаша.

3. Йөкләмәне үтәү нәтижәләре турында депутат жирлек Советына яки аның комиссиясенә хәбәр итә.

19 статья. Депутатның жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Депутат, жирле үзидарәнең коллегияль органы әғзасы буларак, аның жирлек Советы эшчәнлегендә актив катнашуын тәэмин итүче бөтен хокукка ия.

2. Жирлек советы депутатның сайлау округында, жирлек Советында аның эше, жирлек Советы карарларының һәм күрсәтмәләренең үтәләше турында хәбәрән тыңларга хокуклы.

3. Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлар депутатка аның эшендә кирәкле ярдәм күрсәтәләр, депутатка жирле үзидарә органнары эшчәнлеге, үзидарә территориясенең икътисадый һәм социаль үсеше программаларын үтәүнең барышы, депутатның төнкыйди кисәтүләре һәм тәкъдимнәре буенча кабул ителгән чаралар турында мәғлүмат бирәләр, депутат тарафыннан законнарны, жирлек советының эш практикасын, жәмәгатьчелек фикерен өйрәнүгә ярдәм итәләр.

Сөләй авыл
жирлеге башлыгы

А.З.Бикбаев